

2 . Adamclisi | Județ: Constanța | Punct: Cetate | Anul: 2005

Anul: 2005

Cod RAN: 60892.08

Perioade: Antichitate

Epoci: Epoca romană timpurie, Epoca romană târzie

Tipuri sit: exploatare/carieră, amenajare/construcție

Categorii sit: Alimentare cu apă și drenaj, Apărare (construcții defensive), Domestic, Religios, ritual și funerar

Autori: Robert Constantin, Mihai Ionescu

Instituții: Muzeul de Arheologie "Callatis", Mangalia, Muzeul de Arheologie "Callatis", Mangalia

Raport

S-a urmărit stabilirea evoluției spațiale a necropolei romano-bizantine precum și determinarea limitelor nordice a cimitirului paleocreștin; completarea informațiilor arheologice pentru anexa fortificată; completarea informațiilor planimetrice și stratigrafice privitoare la evoluția spațiului urban între sec. IV-VI p.Chr. pentru sectorul D.

Circumstanțele și datele obținute din evaluări anterioare ale zonei:

- cercetările din necropola târzie au început în anul 1908 când au fost identificate basilica și cimitirul aflat la N de cetate. Până în anul 1997 cercetările s-au concentrat asupra edificiului de cult, o bună parte din necropolă fiind distrusă de lucrările de terasare efectuate în anii '80.

- identificată de Gr. Tocilescu încă din 1891 (plan P. Polonic 1892), care a considerat că reprezintă un rezervor mare de apă. Cercetările la fortificația anexă efectuate până în prezent (M. Sâmpetru, Al. Barnea, M. Ionescu) au stabilit conformația planimetrică a elementelor de apărare (turnuri, cortine) ce delimita o arie pe care unii o consideră și astăzi un bazin de apă.

- rezultatele săpăturilor arheologice efectuate în sectorul D între anii 1891-1974 au fost valorificate în volumul monografic dedicat orașului Tropaeum Traiani (1979). Cercetările ulterioare efectuate în sectorul D de către Al. Barnea și colaboratorii au vizat edificiul basilical (basilica cu transept) precum și anexele acestuia.

Din punct de vedere geologic amplasamentul face parte din podișul dobrogean, pentru zonă fiind caracteristice formațiunile cuaternare reprezentate prin loessuri, macroporice de origine eoliană, prafuri argiloase și argile loessoide.

Dobrogea, regiunea naturală delimitată de Dunăre și Marea Neagră pe trei din laturile ei, are în comparație cu alte unități naturale ale țării, o suprafață restrânsă și totuși, din punct de vedere fizico-geografic, se disting trei unități geomorfologice distincte, rezultat al modelării reliefului în cuaternar.

Podișul Adamclisi definește toată partea vestică a podișului Dobrogei sudice, puternic fragmentată de rețeaua de văi care se îndreaptă spre Dunăre. Aceste văi, care au o direcție S-N sau SE-NV, împart podișul în numeroase interfluvii înguste.

Necropola:

Au continuat cercetările în S7, secțiune de 8,50 x 2 m, trasată în anul 1997 la NV de colțul basilicii cimiteriale, în continuarea secțiunii S5. Sub un strat de loess provenit dintr-o scurgere laminară datorată configurației terenului s-a ajuns într-un strat brun-gălbui în care au fost identificate fragmente ceramice (romano-bizantine), litice, materiale de construcție (țigle, olane etc.). Cercetarea s-a oprit la -1,70 m în pământ galben. Nu au fost identificate complexe funerare. Materialul descoperit constituie după toate

probabilitățile o parte din dărâmătura antrenată a basilicii sau a unor anexe ale acesteia. La N de S7 a fost trasată secțiunea S8, cu dimensiunile de 10 x 2 m. Cercetarea s-a oprit în pământ galben la -1,75 m. La 5 m E de S1 a fost trasată S9, secțiune cu dimensiunile de 6 x 2 m, orientată NV-SE în pantă descendentă spre SE. Stratul de pământ galben a fost identificat la -1,20 m.

La 5 m S de cas. C9 a fost trasată secțiunea S10, orientată NE-SV cu dimensiunile de 9 x 2 m. La -0,40 m în c. 1 a fost cercetat un nivel de dărâmătură constituit din fragmente litice parțial prelucrate. Din acest nivel a fost recuperată o monedă de bronz specifică sec. IV p.Chr. Cum complexul identificat se continua în profilul de E, a fost trasată o casetă, C15, cu dimensiunile de 4 x 4 m, la 1 m E de S10. Stratul de dărâmătură cercetat în S10 se evidențiază și pe toată suprafața lui C10, antrenând material litic, ceramic, de la -0,40 până la -1,30 m față de actualul nivel de călcare.

La -1,30 m a fost descoperit și cercetat nivelul antic de călcare, strat evidențiat prin puternice urma de arsură în unele locuri, până la vitrifiere. Din acest strat au fost descoperite fragmente ceramice specifice sec. IV-VI p.Chr, precum și o monedă de bronz aflată într-o stare acceptabilă de conservare (Valens, poate Valentinian I).

La cca. 265 m SE de fortificația anexă, ca urmare a unor observații mai vechi și mai noi de teren, a fost trasată secțiunea S11, cu dimensiunile de 10 x 2 m, orientată E-V, cu panta descendentă spre V. Blocurile de calcar vizibile la nivelul vegetalului, precum și materialul ceramic roman constituie stratul de rulare antrenat în procesul de eroziune a terenului aflat la o cotă mai ridicată.

În capătul de E al secțiunii (c. 10) a fost surprinsă la -0,90 m o amenajare de locuit constituită dintr-o podină de pământ galben groasă de cca. 5 cm, delimitată la V de un rând de pietre ce se constituie într-o relativă linie N-S aflată la cca. -0,70 m. Eroziunea puternică a perturbat stratigrafia reprezentând probabil și motivul principal care a determinat distrugerea complexului (bordei). De remarcat prezența fragmentelor ceramice medievale de tip Dridu alături de artefacte romano-bizantine.

În c. 2, la cca. -1 m a fost descoperit conturul unei gropi de 0,70 x 0,30 m, orientată E-V și marcată la V prin blochete de calcar. Groapa adăpostea mormântul de înhumatie al unui copil. Scheletul aflat într-o stare avansată de degradare era orientat E-V, craniul la V (privirea la N) cu corpul chiruit pe partea stângă. Nu dispunea de inventar funerar. Până la efectuarea unor cercetări exhaustive în zonă considerăm acest complex funerar izolat ca aparținând unor populații alogene ce au locuit în perioada târzie la Tropaeum Traiani (poate în anexa fortificată).

Anexa fortificată:

În interiorul anexei, la colțul de SV, a fost trasată secțiunea S1, cu dimensiunile de 6 x 2 m, orientată NV-SE.

Prin curățarea elevației emplectonului ce a aparținut curtinei anexei a fost pusă în evidență modalitatea de adosare a acesteia pe incinta orașului Tropaeum Traiani.

Substrucția zidului de incintă pe latura de S este constituită dintr-o fundație seacă constituită din piatră parțial prelucrată sau refolosită (fragment dintr-o coloană de calcar), amestecată cu fragmente ceramice cu o grosime de cca. 0,30 m. Față de plinta zidului patul de așteptare este ieșit în exterior cu 0,20 m. Pe el s-a așezat un alt strat, de 0,60-0,70 m, constituit din piatră legată cu mortar, ce conține și cărbune pisat.

Stratigrafic a fost surprinsă groapa de demantelare identificată și cu alte ocazii⁴, nivelul de construcție reprezentat de groapa de fundație, un nivel de incendiere orizontalizat la cota plintei precum și două niveluri de refacere constituite din mortar și piatră sfărâmată.

S2, de 3 x 2 m, a fost trasată pentru a surprinde dimensiunile zidului anexei în dreptul căii de acces. Emplectonul ce constituia miezul curtinei prezintă la cca. 4 m S de joncțiunea cu incinta orașului o întrerupere lungă de 2,10 m și care se orizontalizează la 0,90 m, dala de calcar cu dimensiunile de 0,80 x 0,50 m reprezentând nivelul de călcare al intrării în anexă.

Dacă scădem dimensiunile pietrelor de parament lipsă ajungem la concluzia că în acest punct a fost amenajată doar o cale de acces pietonală. În dreptul porții fundația zidului se lățește până la 2,50 m.

Stratigrafia secțiunii S2 (profil S S2) este asemănătoare cu cea din S1, menționând doar apariția unei monede Anastasius în stratul de arsură.

S3, cu dimensiunile de 3 x 2 m, trasată la joncțiunea exterioară a cetății cu anexa fortificată surprinde pe lângă elementele planimetrice și stratigrafice descrise mai sus, fundația unui turn pe care se așează atât zidul anexei cât și cel al cetății, construit în epoca constantiniană. Astfel de construcții aparent abandonate la nivelul de fundație au mai fost descoperite pe latura de S a cetății, pe tronsonul T15-T20 de către Gh. Papuc și marchează o fază constructivă anterioară anului 316 p.Chr.

Sector D:

A fost desființat martorul ce separa cas. C43 (2 x 1 m) de cas. C44 (2 x 1 m). Rezultatele săpăturii au fost prezentate pe scurt în CCA 2004 de către Cr. Olariu. A fost trasată cas. C45 (4 x 2 m) la E de C43 și C46 (3 x 1 m) la N de C45, pe via principalis.

Au fost surprinse cinci secvențe constructive:

- faza cea mai veche este reprezentată de un zid din piatră legată cu mortar alb cu o lățime de cca. 0,50 m. Zidul are un traseu paralel cu axul longitudinal al străzii principale și se continuă spre V. Cota superioară +65903 m. În legătură cu aceeași fază au fost cercetate la N de zid (Z1) două dale de pavaj +66109, așezate pe o șapă de mortar. Datarea se face înainte de sec. IV p.Chr, deoarece nivelarea efectuată la începutul sec. a ras din elevația zidului până la nivelul de construcție al arterei principale E-V.

- CI tronson din patru tubuli ceramici care întrerupe traseul lui Z1. Primul tub are lungimea de 0,53 m și diametrul la mufă de 0,10 m; al doilea are lungimea de 0,51 m și diametrul de 0,19 m; al treilea are lungimea de 0,49 m și diametrul de 0,16 m; al patrulea tub are lungimea de 0,31 m și diametrul de 0,16 m, corpul său fiind brăzdat de striuri transversale de 0,001 m grosime. Tronsonul de tuburi a suferit o reparație realizată prin confecționarea unui manșon din fragmente de tub prinse în mortar.

Poziționarea constructivă a tuburilor (cu mufa la E), precum și dimensiunile diferite ale țevelor ne arată că ne aflăm în fața unei linii secundare de aducțiune sau a unui traseu de deversare (un racord de canalizare).

- Canal CII realizat dintr-un blocaj făcut din pietre de mici dimensiuni legate cu mortar alb. Jgheabul de 0,36 x 0,29 m a fost impermeabilizat cu opus signinum. CII taie zidul Z1, relația dintre CI și CII fiind neclară. După un traseu N-S, canalul CII face în C46 un cot spre E sub un planșeu de cca. 5 cm acoperit cu un pavaj de cărămidă, care reprezintă nivelul de călcare de sub portic – cota pavaj +65647; pe pavaj stă plinta DVPC7 ce susținea colonada porticului. Datarea se face între prima jumătate a sec. IV p.Chr, când a fost construit porticul, până în sec. VI p.Chr, când din informațiile obținute din cercetări anterioare canalul principal era încă funcțional, ceea ce ar fi permis construcția canalului CIII.

- CIII - traseu de canalizare, pereții canalului fiind realizați din blochete de calcar ce delimitează un jgheab dalat cu cărămizi cu dimensiunile de 0,35 x 0,10 m. Canalul dezafectează pe CI și CII coborând spre E unde după cca. 20 m se varsă în canalul principal. Dalele de calcar marchează traseul canalului în actualul nivel de călcare, canal ce coboară de la cota de +65448 m la cota de vărsare de +64573 m, panta fiind de 4,3%. Datare sec. V-VI p.Chr.

- Traseu de zid - Z2 - ce reprezintă cronologic ultima fază constructivă deoarece taie atât pe CI cât și pe CIII.

Tot în sectorul D a fost desființat martorul sudic al lui S39. Au fost descoperite noi elemente constructive ce țin de marele edificiu cu hypocaust (terme?).

Informații suplimentare online

[Raportul 3282 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)